

กรอบแนวคิดการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน
CONCEPTUAL FRAMEWORKS FOR COMMUNICATION METHOD
BETWEEN PARENTS AND SCHOOL

นางสาวทศฯ เทียงธรรมเจริญ *

Thasa Thienghamcharoen

ดร.เพ็ญวรา ชูประวัติ **

Penvara Xupravati, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสาร มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากรอบแนวคิดเป้าหมายของการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล 2) กรอบแนวคิดช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน และ 3) กรอบแนวคิดข้อมูลของการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบบันทึกข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1. กรอบแนวคิดเป้าหมายของการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ประกอบด้วยเป้าหมาย 4 ประการ ดังนี้ 1) เพื่อแจ้งให้ทราบ 2) เพื่อให้การศึกษา 3) เพื่อโน้มน้าวใจ และ 4) เพื่อความบันเทิง กรอบแนวคิดข้อมูลของการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียนประกอบด้วย 6 ประเด็น ดังนี้ 1) นโยบายและระเบียบการ 2) หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) พัฒนาการของผู้เรียน 4) กิจกรรมและโครงการต่าง ๆ 5) ข่าวสารทั่วไป และ 6) ปัญหาหรือเหตุฉุกเฉิน กรอบแนวคิดช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ช่องทาง ดังนี้ 1) สื่อสิ่งพิมพ์ 2) โทรศัพท์ 3) การประชุม และ 4) สื่อใหม่

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: thasa.t1011@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: penvara@gmail.com

ISSN1905-4491

Abstract

This study was documentary research. The purpose of this research were 1) to study the conceptual framework of Communication objectives 2) to study the conceptual framework of Communication channels between parents and school 3) to study the conceptual framework of Information communicated between parents and school. A documentary synthesis method was used. The research instrument was records. Data were analyzed by content analysis.

The finding were as follows: 1. The conceptual framework of Communication objectives composed of 1.1 to inform, 1.2 to educate, 1.3 to persuade, 1.4 to entertain. 2. The conceptual framework of Information communicated between parents and school composed of 2.1 School policy, 2.2 Curriculum and learning approaches, 2.3 Students development, 2.4 Activities and projects, 2.5 News, 2.6 Problem and emergency. 3. The conceptual framework of Communication channels between parents and school composed of 3.1 Written media, 3.2 Telephone, 2.3 Meeting, 2.4 New media

คำสำคัญ: การติดต่อสื่อสาร/ บ้านและโรงเรียน/ โรงเรียนอนุบาล

KEYWORDS: COMMUNICATION/ PARENTS AND SCHOOL/ KINDERGARTEN

บทนำ

เด็กปฐมวัยเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า เป็นวัยเริ่มแรกที่สำคัญของชีวิต อีกทั้งยังเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศสืบไป อนาคตของชาติส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับคุณภาพของเด็ก ถ้าเด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านอย่างเหมาะสม จะส่งผลให้เด็กมีความพร้อมและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) อย่างไรก็ตามความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ และพัฒนาการที่สมวัยขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก ผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด เป็นผู้ให้ความรัก ความอบอุ่นและให้การอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องซึ่งจะช่วยให้เด็กเติบโตและมีพัฒนาการเต็มศักยภาพ Beaty (1998) กล่าวไว้ว่าผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเด็กทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ผู้ปกครองเปรียบเหมือนครูคนแรกของลูก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระดับปฐมวัยจึงต้องพิจารณาถึงความสำคัญของการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากที่สุด

สภาพสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อครอบครัว ทำให้พ่อแม่มีเวลากับลูกน้อยลงและมีผลทำให้รูปแบบการดูแลเด็กปฐมวัยเปลี่ยนไป (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2546) ด้วยสภาพสังคมเมืองที่ซึ่งทุกอย่างเร่งรีบและแข่งขันกับเวลา ไม่ว่าจะเป็นลักษณะการใช้ชีวิต การทำงาน การคมนาคมขนส่ง การติดต่อสื่อสาร ไม่เว้นแม้แต่การดูแลเลี้ยงดูบุตรหลาน ด้วยภาระหน้าที่ความรับผิดชอบส่งผลให้พ่อแม่มีเวลาให้กับเรื่องการศึกษาของลูกน้อยลง ข้อมูลจากรายงานสภาพปัญหาการดำเนินการพัฒนาเด็กปฐมวัย 2547 พบว่า ในภาพรวมเด็กปฐมวัยมีแนวโน้มพัฒนาการล่าช้าในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและจริยธรรม ซึ่งเป็นผลจากการอบรมเลี้ยงดูโดยครอบครัว เนื่องจากพ่อแม่ไม่มีโอกาสเรียนรู้วิธีปฏิบัติตนกับเด็กที่ถูกต้องและไม่ให้ความสำคัญในการเลี้ยงดูเด็กด้วยตนเอง นโยบายและ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาวพ.ศ.2550-2559 ด้านยุทธศาสตร์การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยได้กำหนดแนวทางด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วม โดยการสร้างกระแสให้ชุมชนและสังคมส่วนร่วมในการรับผิดชอบและเฝ้าระวังพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนพ่อแม่ผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย และมีส่วนร่วมกับบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กในการดูแลเด็กในชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

คุณภาพและประสิทธิภาพของมนุษย์นั้นขึ้นอยู่กับพัฒนาการของแต่ละคนตามวัยต่าง ๆ โดยเฉพาะบุคคลในวัยทำงานนั้นจะมีคุณภาพและประสิทธิภาพเท่าใดขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ การฝึกฝนและประสบการณ์ที่ต่อเนื่องตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยปัจจุบัน การเรียนรู้ครั้งแรกของมนุษย์จึงขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเป็นสิ่งสำคัญ อีกทั้งยังต้องอาศัยประสบการณ์เรียนรู้จากภายนอกซึ่งได้แก่ ชุมชนและโรงเรียน ในการปูพื้นฐานทางสังคมให้เด็กได้พัฒนาความรู้และทักษะเพิ่มขึ้น Erikson (1963 อ้างถึงในวรภรณ์ รักวิจิตร, 2540) ได้เน้นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็ก โดยเชื่อว่าการพัฒนาต่าง ๆ เป็นไปอย่างต่อเนื่องในแต่ละช่วงอายุ ถ้าในช่วงพัฒนาการขั้นใดก็ตาม เด็กไม่สามารถประสบความสำเร็จในแต่ละขั้นของพัฒนาการ เด็กจะเกิดความขัดแย้งในใจและจะไม่สามารถพัฒนาไปสู่พัฒนาการที่สูงขึ้นในขั้นต่อไปได้ แต่ถ้าเด็กได้รับการตอบสนองสิ่งที่ตนพอใจในช่วงอายุนั้น เด็กก็จะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสม ดังนั้นบทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กจึงมีผลต่อบุคลิกภาพของเด็กในอนาคต

โรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาที่สำคัญของชุมชน การดำเนินงานของโรงเรียนจึงต้องอาศัยความร่วมมือ สนับสนุนและช่วยเหลือจากชุมชนและครอบครัว ซึ่งการติดต่อสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชนดำเนินไปได้ด้วยดี การติดต่อสื่อสารที่ดีจะช่วยสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันและการติดต่อสื่อสารที่ดีจะต้องกระทำต่อเนื่องกันอยู่ตลอดเวลา โดยใช้วิธีการประชุมติดต่อ การส่งจดหมาย สื่อ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และผ่านคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน เพื่อจะได้แจ้งข่าวคราวความเคลื่อนไหว ความเปลี่ยนแปลง และความเจริญก้าวหน้าของงานให้แก่ฝ่ายได้รับรู้ (ยุวรัตน์, 2547) นอกจากนี้การติดต่อสื่อสารของโรงเรียนจะทำให้ผู้ปกครองและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาและเป็นการเผยแพร่กิจกรรมของโรงเรียน โดยการติดต่อสื่อสารสามารถปฏิบัติได้หลายวิธี เช่น การจัดประชุมผู้ปกครอง การเชิญผู้ปกครองและชุมชนมาเป็นกรรมการสถานศึกษา การจัดทำจุลสาร สิ่งพิมพ์ ซึ่งเป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การดำเนินงานและความเป็นไปต่าง ๆ ของโรงเรียน และยังเป็นการสานสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

หลักการสำคัญของการติดต่อสื่อสารของโรงเรียนก็คือ การจัดทำสม่ำเสมอ มีระเบียบแบบแผนพยายามติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองอยู่เสมอ และให้ผู้ปกครองเกิดความเลื่อมใสมีศรัทธาในกิจการของโรงเรียน โดยจุดประสงค์ของการติดต่อสื่อสารของโรงเรียนก็เพื่อให้ความรู้และความเข้าใจแก่ผู้ปกครองในการจัดการศึกษาให้แก่นักเรียน เพื่อเผยแพร่กิจกรรมของโรงเรียน เพื่อแสวงหาการสนับสนุนและร่วมมือจากผู้ปกครอง ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้ปกครองและครูมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากขึ้นและเป็นผลให้การเรียนการสอนนักเรียนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (สุรพันธ์ ยันต์ทอง, 2525)

Epstein (1997) ได้แบ่งแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาแบบประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง 6 ลักษณะ ซึ่งหนึ่งในนั้นก็คือการติดต่อสื่อสาร (Communication) หมายถึงการรับทราบและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปกครองอย่างมีประสิทธิภาพในเรื่องหลักสูตร โครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนและความก้าวหน้าเรื่องการเรียนรู้ของเด็ก โดยเป็นการสื่อสารแบบสองทาง คือ จากโรงเรียนไปยังครอบครัวและจากครอบครัวไปยังโรงเรียน วิธีการติดต่อสื่อสารควรใช้หลายวิธีที่แตกต่างกัน ตามแต่เวลา โอกาส และสถานการณ์ โดยโรงเรียนสื่อสารกับผู้ปกครองเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและพัฒนาการเด็ก การติดต่อสื่อสารนี้รวมถึงจดหมาย ประกาศต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการต่างๆที่จะสื่อสารกับผู้ปกครอง กิจกรรมที่ทางโรงเรียนสามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ได้แก่ การประชุมผู้ปกครอง และมีการติดตามผลความคืบหน้าการส่งแฟ้มสะสมผลงานเด็กเป็นรายสัปดาห์หรือเป็นรายเดือน เพื่อผู้ปกครองจะได้รับรู้ ทบทวน และเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็ก การแจ้งเตือนข่าวสารโดยใช้สมุดบันทึก โทรศัพท์ จดหมายข่าวและการสื่อสารอื่น ๆ เป็นต้น บทบาทของโรงเรียน คือ ต้องเพิ่มและใช้การสื่อสารอย่างหลากหลายวิธีกับครอบครัวและรับรู้ถึงความสามารถของตนเองในการสื่อสารอย่างชัดเจน ชื่นชมและเห็นคุณค่าของเครือข่ายผู้ปกครองในการสื่อสาร เพื่อเพิ่มความสามารถในความเข้าใจมุมมองของครอบครัวต่อความก้าวหน้าของเด็ก บทบาทผู้ปกครอง คือ ผู้ปกครองต้องมีความเข้าใจนโยบายของโรงเรียนเพื่อควบคุม ดูแลและรับรู้ถึงความก้าวหน้าของเด็ก สามารถปฏิบัติและตอบสนองได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อปัญหาของเด็กและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครู จะส่งผลให้การติดต่อสื่อสารกับโรงเรียนและครูง่ายขึ้น บทบาทเด็ก คือ การได้รับรู้ถึงความก้าวหน้าและการปรับปรุงผลการเรียนของตนเอง มีความเข้าใจในกฎระเบียบและนโยบายของสถานศึกษาเกี่ยวกับความประพฤติ และตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการให้ความร่วมมือในการสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน

ปัจจุบันของการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียนของโรงเรียนอนุบาลบ้านหวานนั้น วิธีการที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารจะอยู่ในรูปของการประชุมผู้ปกครอง เอกสาร จดหมาย สมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน สมุดพฤติกรรม สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ โทรศัพท์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) รวมไปถึงสื่อทางโซเชียลมีเดีย เช่น แอปพลิเคชันไลน์ (LINE) เฟสบุ๊ค (Facebook) อินสตาแกรม (Instagram) เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแจ้งข่าวสารในโรงเรียน หลักสูตรของโรงเรียน แนวทางการจัดการเรียนการสอน พัฒนาการของนักเรียน ระเบียบนโยบายต่าง ๆ กิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน บ่อยครั้งที่ทางโรงเรียนไม่ได้รับการตอบรับหรือการเข้ามามีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง ผู้ปกครองบางท่านไม่ได้รับเอกสารจากทางโรงเรียนทำให้ไม่ทราบถึงกิจกรรมที่เกิดขึ้น หรือเอกสารจดหมายจากทางโรงเรียนสูญหาย โดยเฉพาะถ้าหากเป็นเรื่องสำคัญหรือเรื่องเร่งด่วน ก็อาจจะก่อให้เกิดผลเสียต่อตัวเด็กหรือความเสียหายต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลของนิภาพรรณ หงส์ชูเกียรติ (2544) พบว่า ผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่พบปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในด้านกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครองและด้านการติดต่อสื่อสาร เนื่องจากผู้ปกครองไม่มีเวลา มีรายได้น้อยและไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็ก โรงเรียนอนุบาลบ้านหวาน

เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนนักเรียนในระดับชั้นอนุบาล การดูแลอย่างใกล้ชิดและการติดตามพัฒนาการของนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ครูและผู้ปกครองร่วมมือประสานงานกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและพัฒนาการของเด็กเป็นไปในทิศทางเดียวกัน วิธีการติดต่อสื่อสารที่เหมาะสมและสารที่จะส่งไปถึงผู้ปกครองได้ครบถ้วนสมบูรณ์จึงเป็นสิ่งสำคัญ

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาวิธีการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียนของโรงเรียนอนุบาลบ้านหวาน เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของวิธีการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน และนำเสนอแนวทางการพัฒนาสภาพและปัญหาของวิธีการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียนของโรงเรียนอนุบาลบ้านหวานที่เหมาะสมและเป็นไปได้ อีกทั้งเป็นแนวทางให้แก่สถานศึกษาเอกชนระดับอนุบาลสถานศึกษาอื่น ๆ ในการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอย่างยั่งยืน อันจะส่งผลให้การส่งเสริมพัฒนาการเด็กมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารอบแนวคิดเป้าหมายการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล
2. เพื่อศึกษารอบแนวคิดช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน
3. เพื่อศึกษารอบแนวคิดข้อมูลการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ร่วมกับการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ โดยศึกษารอบแนวคิดเป้าหมายของการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล กรอบแนวคิดข้อมูลของการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน และกรอบแนวคิดช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน โดยแบ่งวิธีการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) ซึ่งเอกสารที่เกี่ยวข้องสามารถแบ่งได้ดังนี้

1. เอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายการติดต่อสื่อสาร ได้แก่
 - 1.1 ความหมายของการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ โรเจอร์สและคินเซด (Rogers and Kincid อ้างใน Sven Windahl และคณะ, 1992) ปรมะ สตะเวทิน (2540) ลักขณา สริวัฒน์ (2544) ภรณ์ กัญภัย (2545)
 - 1.2 องค์ประกอบของการสื่อสาร ได้แก่ เบอร์โล (1960) ปรมะ สตะเวทิน (2538) นิพนธ์ ศุขปรีดี (2545)
 - 1.3 วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร ได้แก่ เกคินี จุฑาวิจิตร, 2540 อ้างถึงใน ภรณ์ กัญภัย (2545) คอตเลอร์และโรเบอร์โต (Kotler and Roberto, 1991) อ้างถึงใน ภรณ์ กัญภัย (2545)

2. เอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับช่องทางการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ กุลยา ต้นติผลาชีวะ (2551) Epstein (1997) วิวรรณ สารกิจปรีชา (2553)

3. เอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสารในการติดต่อสื่อสารของโรงเรียน ได้แก่ กัญจน์พร ชูช่วย (2559) วิวรรณ สารกิจปรีชา (2553) ลลิตา เปลี่ยนดี (2548) Epstein (1997)

ขั้นตอนที่ 2 เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับสารหรือข้อมูลการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียนอนุบาล ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาล 3 ท่าน

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบบันทึกข้อมูล

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสารหรือข้อมูลการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียนอนุบาล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลจากแบบศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับเป้าหมายของการติดต่อสื่อสาร ช่องทางการติดต่อสื่อสาร และสารหรือข้อมูลการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

จากการวิจัย สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 กรอบแนวคิดเป้าหมายการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการจำนวน 4 ท่าน ได้แก่ เกศินี จุฑาวิจิตร (2540) ประมว สตะเวทิน (2546) Devito (2548) และกาญจนา มีศิลปะวิกัย (2553) สามารถสรุปเป็นเป้าหมายการติดต่อสื่อสารได้ 4 ประการ ดังนี้ 1) เพื่อแจ้งให้ทราบ (to inform) เป็นวัตถุประสงค์ที่ผู้ส่งสารต้องการเผยแพร่หรือบอกกล่าวเรื่องราว เหตุการณ์ต่าง ๆ กิจกรรม นโยบาย ความเคลื่อนไหว ฯลฯ ของตนเองหรือหน่วยงาน ให้ผู้รับสารได้ทราบ ผู้รับสารก็มีความประสงค์ที่จะได้รับทราบข่าวสาร เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน หรือเป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ 2) เพื่อให้ความรู้ (to educate) เป็นวัตถุประสงค์ที่ผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารได้เรียนรู้ และเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากกว่าการได้รับทราบ 3) เพื่อโน้มน้าวใจ (to entertain) เป็นวัตถุประสงค์ที่ผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารเกิดความรูสึกชอบใจ สนใจ คล้อยตาม สนับสนุนและต้องการที่จะปฏิบัติตาม ส่วนผู้รับสารทำการสื่อสารก็เพื่อต้องการที่จะได้ข้อมูลสำหรับการตัดสินใจและ 4) เพื่อความบันเทิง (to entertain) เป็นวัตถุประสงค์ที่ผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารเกิดความพึงพอใจ สนุกสนาน ในส่วนผู้รับสารเองก็ต้องการได้รับความพอใจ เพลิดเพลิน

หรือสนุกสนานทั้งนี้ในแต่ละเป้าหมายทั้ง 4 ประการสามารถสรุปความสอดคล้องระหว่างแนวคิดของนักวิชาการทั้ง 4 ท่านได้ดังตารางต่อไปนี้

เป้าหมายของการติดต่อสื่อสาร	นักวิชาการ				
	เกศินี จุฑาวิจิตร (2540)	ประมะ สตะเวทิน (2546)	Devito (2548)	กาญจนา มีศิลป์วิภักย์ (2553)	รวม
1. เพื่อแจ้งให้ทราบ	✓	✓		✓	3
2. เพื่อให้การศึกษา	✓	✓	✓	✓	4
3. เพื่อโน้มน้าวใจ	✓	✓	✓	✓	4
4. เพื่อความบันเทิง	✓		✓	✓	3

จากตารางพบว่าเป้าหมายการติดต่อสื่อสารเพื่อให้เกิดการศึกษาและเพื่อโน้มน้าวใจมีความถี่ตรงกับนักวิชาการท่านอื่นสูงสุดเท่ากับ 4 เป้าหมายการติดต่อสื่อสารเพื่อแจ้งให้ทราบและเพื่อความบันเทิง มีความถี่ตรงกับนักวิชาการท่านอื่นเท่ากับ 3 ทั้งนี้จากการวิเคราะห์เนื้อหาของนักวิชาการทั้ง 4 ท่าน ซึ่งประกอบไปด้วย เกศินี จุฑาวิจิตร (2540) ประมะ สตะเวทิน (2546) Devito (2548) และกาญจนา มีศิลป์วิภักย์ (2553) สามารถสรุปรายละเอียดของแต่ละเป้าหมายได้ดังนี้

1) เพื่อแจ้งให้ทราบ หมายถึงเป้าหมายของโรงเรียนในการสื่อสารถึงนโยบาย ระเบียบปฏิบัติ หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ความเคลื่อนไหวของโรงเรียนให้ผู้ปกครองได้ทราบ ผู้ปกครองก็มีความประสงค์ที่จะได้รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับโรงเรียนและนักเรียนเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ

2) เพื่อให้การศึกษา หมายถึงเป้าหมายของโรงเรียนในการให้ความรู้ในเรื่องพัฒนาการของนักเรียน และการดูแลส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้ปกครองได้เรียนรู้และเกิดความเข้าใจที่ตรงกันกับทางโรงเรียนในการช่วยเหลือส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

3) เพื่อโน้มน้าวใจ หมายถึง เป้าหมายของโรงเรียนในการเชิญชวนให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนหรือให้การสนับสนุนกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของโรงเรียน

4) เพื่อความบันเทิง หมายถึงเป้าหมายของโรงเรียนในการทำให้ผู้ปกครองเกิดความพึงพอใจในพัฒนาการที่ดีขึ้นของนักเรียน เพลิดเพลินไปกับความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนผ่านการลงมือทำกิจกรรมที่โรงเรียน

ตอนที่ 2 กรอบแนวคิดช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการจำนวน 4 ท่าน ได้แก่ กุลยา ตันติผลลาชีวะ (2551) Epstein (1997) วิวรรณ สารกิจปรีชา (2553) และกาญจนา มีศิลป์วิกัย (2553) สามารถสรุปเป็นช่องทางการติดต่อสื่อสารได้ 5 ช่องทาง ดังนี้ 1) สื่อสิ่งพิมพ์ 2) โทรศัพท์ 3) การประชุม 4) การพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ 5) สื่อใหม่ ทั้งนี้ในแต่ละช่องทางมีความสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการท่านอื่น ๆ สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ช่องทางการติดต่อสื่อสาร ระหว่างบ้านและโรงเรียน	นักวิชาการ				รวม
	Epstein (1997)	กุลยา ตันติผลลาชีวะ (2551)	กาญจนา มีศิลป์วิกัย (2553)	Carol Gestwicki (2010)	
1. การประชุม	√	√			2
2. การพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ	√		√	√	3
3. สื่อสิ่งพิมพ์		√	√	√	3
4. สื่ออิเล็กทรอนิกส์	√	√	√	√	4
5. เครือข่ายคอมพิวเตอร์		√		√	2
6. สื่อใหม่			√		1
7. บอร์ดติดประกาศ				√	1

จากตารางพบว่าช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียนที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความถี่ตรงกับนักวิชาการท่านอื่นสูงสุดเท่ากับ 4 สื่อสิ่งพิมพ์และการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ มีความถี่ตรงกับนักวิชาการท่านอื่นเท่ากับ 3 เครือข่ายคอมพิวเตอร์และการประชุมมีความถี่ตรงกับนักวิชาการท่านอื่นเท่ากับ 2 และสื่อใหม่กับบอร์ดติดประกาศมีความถี่ตรงกับนักวิชาการเท่ากับ 1 ซึ่งช่องทางที่เป็นสื่อใหม่นี้เป็นช่องทางใหม่ที่เริ่มมีการนำมาใช้ในโรงเรียน สื่อใหม่ (กาญจนา มีศิลป์วิกัย, 2553) หมายถึง ข้อมูล ข่าวสาร หรือ เทคโนโลยีทางการสื่อสารที่มีกรอบหรือแนวคิดที่ห่อหุ้มด้วยสิ่งที่เกิดจากดิจิทัล คอมพิวเตอร์ หรือเครือข่าย ตัวอย่างของสื่อใหม่ เช่น อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ มัลติมีเดียคอมพิวเตอร์ ซีดีรอมส์และดีวีดี สื่อใหม่ไม่ใช่รายการ โทรทัศน์ นิตยสาร หนังสือ หรือการตีพิมพ์ด้วยการใช้กระดาษ

ตอนที่ 3 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสารหรือข้อมูลการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเอกชนและหัวหน้าฝ่ายวิชาการระดับอนุบาลรวม 3 ท่าน มีประสบการณ์การบริหารและการทำงานในโรงเรียนอนุบาลมาไม่ต่ำกว่า 5 ปี

จากการสัมภาษณ์ซึ่งสารที่ทางโรงเรียนสื่อสารถึงผู้ปกครองนั้นประกอบด้วยสาระสำคัญ 6 เรื่อง ดังนี้ 1) นโยบายและระเบียบปฏิบัติ 2) หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) พัฒนาการของผู้เรียน 4) กิจกรรมและโครงการต่างๆ ของโรงเรียน 5) ข่าวสารทั่วไป และ 6) ปัญหาและเหตุฉุกเฉิน ทั้งนี้ “สาร” หรือข้อมูลการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน มีความสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการต่างๆ ดังนี้

วิวรรณ สารกิจปรีชา (2553) หน้าที่รับผิดชอบพื้นฐานของสถานศึกษานั้นควรรวมถึงวิธีการสื่อสารอย่างหลากหลายจากสถานศึกษาไปยังบ้าน (เช่น ข่าวสาร จดหมายแจ้ง email สมุดสื่อสาร สมุดรายงานการเรียน การประชุม การโทรศัพท์) รวมถึงการให้ข้อมูลต่าง ๆ ด้วย (เช่น หลักสูตร การจัดอบรมและกิจกรรมต่างๆ การเรียนการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ข่าวสารประจำสัปดาห์) ผู้ปกครองก็เช่นกัน ควรสื่อสารจากบ้านสู่สถานศึกษา ทำให้เกิดการสื่อสารสองทาง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและการมีปฏิสัมพันธ์ที่ีระหว่างกัน ซึ่งการติดต่อสื่อสารนี้ไม่ควรเป็นการสื่อสารเมื่อมีเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาเท่านั้น แต่ควรได้สื่อสารให้ครูได้รับทราบถึงสิ่งที่เกิดขึ้นที่บ้าน พัฒนาการของเด็ก ความสนใจของเด็ก ความรู้สึกของเด็กและผู้ปกครองเกี่ยวกับครู โรงเรียน กิจกรรม และการเรียนรู้ควบคู่ไปด้วย รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ เช่น แหล่งเรียนรู้ วิทยากร ฯลฯ โรงเรียนอนุบาลได้เปิดช่องทางการสื่อสารสองทางเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้ของเด็กที่โรงเรียน และความก้าวหน้าของเด็ก ๆ หลายช่องทาง เช่น จัดปฐมนิเทศ และประชุมผู้ปกครอง ส่งแฟ้มผลงานนักเรียนและแจ้งการปฏิบัติตนของเด็กในชีวิตประจำวันทีโรงเรียนทุกเดือน เพื่อครอบครัวจะได้รับรู้ ทบทวน และเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้ปกครองได้รับสมุดรายงานการเรียนและพัฒนนาการของเด็ก ภาคละ 1 ครั้ง จัดทำตารางกิจกรรมประจำวัน ปฏิทินโรงเรียน ข่าวสารประจำหน่วยการเรียนรู้ ข่าวสารประจำสัปดาห์ ข่าวสารชุมชน ข่าวสารแนะนำแหล่งเรียนรู้ เผยแพร่ให้ผู้ปกครองได้รับทราบ จัดช่องทางการติดต่อสื่อสารได้หลายรูปแบบ เช่น ผ่านสมุดสื่อสารประจำตัวนักเรียน โทรศัพท์ โทรสาร e-mail Facebook website ของโรงเรียน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษา วันและเวลาการรับสมัครสอบเข้าของโรงเรียนประถมศึกษาต่าง ๆ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ของโรงเรียน และการจัดนิทรรศการ การจัดทัศนศึกษาต่าง ๆ รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนอย่างละเอียด ให้ข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับนโยบาย หลักสูตร โปรแกรม ระเบียบการ และการดำเนินการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า

1. กรอบแนวคิดเป้าหมายการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ประกอบด้วย 4 ประการ ดังนี้ 1) เพื่อ

แจ้งให้ทราบ 2) เพื่อให้การศึกษา 3) เพื่อโน้มน้าวใจ และ 4) เพื่อความบันเทิง จะเห็นได้ว่ากรอบแนวคิด เป้าหมายการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลประกอบด้วยจุดประสงค์หลักซึ่งมีความสำคัญในการพัฒนาการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน (เกศินี จุฑาวิจิตร, 2540 อ้างถึงใน ภรณ์ กัญภัย, 2545) กล่าวคือ 1) เพื่อแจ้งให้ทราบถึงนโยบาย ระเบียบปฏิบัติ หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ความเคลื่อนไหวของโรงเรียน ให้ผู้ปกครองได้ทราบ ผู้ปกครองก็มีความประสงค์ที่จะได้รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับโรงเรียนและนักเรียนเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ 2) เพื่อให้การศึกษาหรือให้ความรู้ในเรื่องพัฒนาการของนักเรียนและการดูแลส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้ปกครองได้เรียนรู้และเกิดความเข้าใจที่ตรงกันกับทางโรงเรียนในการช่วยเหลือส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน 3) เพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนหรือให้การสนับสนุนกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของโรงเรียน และ 4) เพื่อความบันเทิงหรือให้ผู้ปกครองเกิดความพึงพอใจในพัฒนาการที่ดีขึ้นของนักเรียน เพลิดเพลินไปกับความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนผ่านการลงมือทำกิจกรรมที่โรงเรียน

2. กรอบแนวคิดวิธีการสื่อสารหรือช่องทางการติดต่อสื่อสารของโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ช่องทาง ดังนี้ 1) สื่อสิ่งพิมพ์ 2) โทรศัพท์ 3) การประชุม และ 4) สื่อใหม่ จะเห็นได้ว่าแต่ละช่องทางการติดต่อสื่อสารทั้ง 4 ช่องทางนั้นเป็นช่องทางที่เหมาะสมสำหรับการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียนทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ อีกทั้งยังเป็นช่องทางที่เป็นการสื่อสารที่มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้เข้ากับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป สอดคล้องกับกุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) ที่ได้เสนอแนะสื่อการศึกษาสำหรับผู้ปกครองไว้ โดยแบ่งเป็น 1) สื่อการศึกษาระบบเปิด ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ซึ่งจะส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงดูเด็ก สร้างเสริมค่านิยมและเจตคติในการเลี้ยงดูเด็กจากความรู้ด้านพัฒนาการเด็ก การป้องกันปัญหาเด็ก รวมทั้งวิธีการอบรมบ่มนิสัยเด็ก ผู้ปกครองสามารถเรียนรู้ได้จากสื่อประเภทนี้ และ 2) สื่อการศึกษาระบบปิด เป็นสื่อที่ออกจากโรงเรียนถึงผู้ปกครองโดยตรง ได้แก่ แผ่นพับ จดหมายข่าว วารสารของโรงเรียน คู่มือโรงเรียน จดหมายข่าว วิทยุทัศน์ โทรทัศน์ เครื่องช่วยคอมพิวเตอร์ และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

3. กรอบแนวคิดสารหรือข้อมูลการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน ประกอบด้วยสาระสำคัญ 6 เรื่อง ดังนี้ 1) นโยบายและระเบียบปฏิบัติ 2) หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) พัฒนาการของผู้เรียน 4) กิจกรรมและโครงการต่างๆ ของโรงเรียน 5) ข่าวสารทั่วไป และ 6) ปัญหาและเหตุฉุกเฉิน ซึ่งสารหรือข้อมูลที่โรงเรียนสื่อสารถึงผู้ปกครองทั้ง 6 ประการนั้นคือสาระสำคัญที่โรงเรียนต้องการสื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อแจ้งทราบ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เพื่อการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองและเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ปกครองโดยผ่านทางช่องทางการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย สอดคล้องกับบทความเรื่อง ผู้ปกครองจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กได้อย่างไร ของวิวรรณ สารกิจปรีชา (2553) หน้าที่รับผิดชอบพื้นฐานของสถานศึกษานั้นควรรวมถึงวิธีการสื่อสารอย่างหลากหลายจากสถานศึกษาไปยังบ้าน ผู้ปกครองก็เช่นกัน ควรสื่อสารจากบ้านสู่สถานศึกษา ทำให้เกิดการสื่อสารสองทาง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ซึ่งการติดต่อสื่อสารนี้ไม่ควรเป็นการสื่อสารเมื่อมีเหตุการณ์ที่เป็นปัญหา

เท่านั้น แต่ควรได้สื่อสารให้ครูได้รับทราบถึงสิ่งที่เกิดขึ้นที่บ้าน พัฒนาการของเด็ก ความสนใจของเด็ก ความรู้สึกของเด็กและผู้ปกครองเกี่ยวกับครู โรงเรียน กิจกรรม และการเรียนรู้ควบคู่ไปด้วย รวมถึง ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เช่น แหล่งเรียนรู้ วิทยากร ฯลฯ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารนำกรอบแนวคิดเป้าหมายการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียนไปใช้ในการ กำหนดแนวทางการพัฒนาการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน เพื่อให้การติดต่อสื่อสารของ โรงเรียนกับผู้ปกครองมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

1.2 ครูและผู้ปกครองควรนำกรอบแนวคิดช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียนไป ใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการส่งสารถึงผู้ปกครองได้เหมาะสมและมีการเลือกใช้ช่องทางการติดต่อสื่อสารที่ หลากหลาย ซึ่งจะทำให้การดูแลและพัฒนาผู้เรียนดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง บ้านและโรงเรียนอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาและทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียนของ โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับอนุบาล

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กันยา สัตถาสาธุชนะ. (2555). *การพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยใช้กระบวนการกลุ่ม สนับสนุนซึ่งกันและกันที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น* วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา มีศิลป์วิภักย์. (2553). *ความรู้เบื้องต้นและทฤษฎีการสื่อสาร*. พิมพ์ครั้งที่ 7 นนทบุรี:เอสอาร์ พรินติ้ง.
- กิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, สำนักงาน. (2546). *นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2547-2556*. (ม.ป.ท.)
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- นิภาพรรณ หงส์ชูเกียรติ. (2544). *สภาพและปัญหาของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาประถมศึกษา สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรมะ สตะเวทิน. (2538). *หลักนิเทศศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพมหานคร:ภาพพิมพ์.
- ยุวรัตน์ จงใจรัก. (2547). *การศึกษาการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลลิตา เปลียนดี. (2548). *การสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนวัดยายร่มกับชุมชนเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรภรณ์ รักรวิชัย. (2540). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพมหานคร: ต้นอ้อแถมมี.
- สุรพันธ์ ยนต์ทอง. (2525). *การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แพรวพิทยา.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2550). *นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559*. กรุงเทพฯ: วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

ภาษาอังกฤษ

- Beaty, J. (1998). *Observing development of the young child*. (4th ed.). New Jersey: Prentice-Hall International.
- Berlo, David K. (1960). *The Process of Communication*. New York: Holt Rineheart and Winston.

- Epstein, J. L. (1997). *Epstein's framework of six type of involvement*. [Online].
Available from: <http://cpirc.org> [2016, March 19].
- Gestwicki, C. (2010). *Home, School & Community Relations*. Belmont: Wadsworth Cenegage Learning.
- Lyons, P., Robbins, A., and Smith, A. (1983). *Involving parents: A handbook for participation in school*. Michigan: The High/Scope Press.
- Maynard S. & Howley A. (1997). *Parent and Community involvement in Rural schools*.
ERIC Digest. June (1).